

Årsrapport for Mjøsmuseet 2018

Styret

Styret for Mjøsmuseet AS har etter Generalforsamlingen i 2017 bestått av leder Jan Torkehagen, nestleder Gunhild Aalstad, Mona Myrland, Georg Jenssen og ansattes representant Silje Cathrin Fylkesnes

Ansatte?

Hovedutfordringer

I Kulturrådets evaluering av Mjøsmuseet for 2017 ble det trukket fram at:

«Mjøsmuseet AS er med 18,1 årsverk en nokså liten organisasjon. Driftsinntektene i 2017 var på 22 mill. kroner. Ordinært driftstilskudd fra Kulturdepartementet utgjorde 52 % av samlet ordinært driftstilskudd fra departement, fylkeskommune og kommune. Samlingene teller 31 000 gjenstander, 104 bygninger og 800 000 fotografier. Museet forvalter også arkiv/kildesamlinger, 4 teknisk-industrielle anlegg, 440 dekar kulturlandskap og 58 dekar hageanlegg. Museet rapporterer om besøk på 11 arenaer.»

Kulturrådets generelle vurdering:

«En økonomisk hovedutfordring er at det er vanskelig å prioritere forvaltningen av de store samlingene i tilstrekkelig grad, for Mjøsmuseet har store samlinger. Hovedutfordringen er å få bygget et nytt gjenstandsmagasin. Mjøsmuseet viser at det arbeides svært godt med immateriell kulturarv, bl.a. annet gjennom årlig dokumentasjon og bygningsvernrådgivertjeneste. Museet har vært gjennom en omfattende effektiviseringsprosess siste årene, med blant annet nedbemanning og mer kjøp av tjenester.»

Mjøsmuseet er et museum med små ressurser og store samlinger. Mjøsmuseet må bygge opp basisfunksjoner samtidig med at vi fornyer oss. Vi har effektivisert driften, men det er avgjørende at vi får bygget et nytt gjenstandsmagasin. Vi har mange dårlige midlertidige gjenstandslagre, og nå bruker vi blant annet 2 utstillingslokaler som magasiner. Mjøsmuseet har 30 000 gjenstander, 800 000 fotografier og 100 antikvariske bygg. Hovedutfordringen er forvaltning av de store samlingene, med særlig vekt på bygningsvedlikehold, gjenstandsforvaltning med sikring og bevaring og digitalisering. Dette må det jobbes med kontinuerlig hvert år fremover.

Formidling

Målet for 2018 var å stabilisere og øke totalbesøket. Det har vi klart og i tillegg har vi økt kvaliteten på formidlingen, spesielt gjennom DKS-tilbudet vårt. Mjøsmuseet hadde i 2018 totalt 32 000 besøkende på 9 forskjellige besøkssteder. Det er gjort et stort arbeid med å revitalisere innholdet i formidlingen. Spesielt i prosjektene knyttet til Den kulturelle skolesekken. Gruppebesøk, skolebesøk og arrangementer utgjør den største delen av besøket. Det har vært 40 583 besøk på museets hjemmesider i 2018.

Kunst-, kultur- og integreringsprosjekt Flere farger Toten har vært et vellykket samarbeidsprosjekt sammen med de tre kommunene i regionen. Mjøsmuseet har også blitt en fast samarbeidspart med flere formidlingsopplegg i akevittfestivalen. De store arrangementene hadde ikke vært mulig uten et stort engasjement og deltaking fra mange frivillige lag og foreninger. Økt tilstedeværelse på digitaltmuseum.no har fornyet dialogen mellom museet og innbyggerne. Over 4000 gjenstander og 9 300 fotografier lå ved årsskiftet ute på digitaltmuseum.no.

Forskning

Målet har vært å tilrettelegge våre samlinger for forskning og vitenskapelig virksomhet. Hvert år gir museet ut en egen årbok og også i 2018 inneholder den flere vitenskapelige artikler. I samarbeid med fylkesarkeologen i Oppland har vi gjennomført tidkrevende vitenskapelige undersøkelser av park og kulturlandskap for å registrere alle spor og kulturminner på Amtmannsgården Stenberg. Mjøsmuseet er medlem av følgende museumsnettverk:

Arbeiderkultur

Demokrati og menneskerettigheter

Drakt og tekstil

Foto

Herregårder

Musikk og musikkinstrumenter

Tradisjonshåndverk og bygningsvern

Samlingsforvaltning

Digital registrering og tilgjengeliggjøring via Digitalt Museum har også i 2018 vært en prioritert satsning for museet. Det har blitt sikret og tilgjengeliggjort på Digitalt Museum drøyt 1 000 gjenstander i løpet av året. Førre arbeid har vært tømning av bygninger som har blitt avhendet, samt tømning av deler av leid lager. Vi har også prioritert å revidere og tilgjengeliggjøre museets oldsakssamling. På grunn av et inntak som var nødvendig for å sikre 20 000 fotografier har restansene på registrering, digitalisering og tilgjengeliggjøring økt i 2018. Med utgangspunkt i allerede 800 000 fotografier, er dette en svært krevende situasjon. Publiseringen på digitaltmuseum.no fungerer svært godt som formidling. Det blir mye brukt og vi har fått mange tilbakemeldinger fra publikum. I 2018 har Mjøsmuseet hatt 101 006 visninger på Digitalt museum. Det er vi svært godt fornøyd med.

Det er gjort en stor jobb med rydding og avhending av gjenstander. Det er avhendet 120 gjenstander i 2018. Hovedutfordringen for Mjøsmuseet er behovet for et moderne gjenstandsmagasin, og det ser ut til å bli løst gjennom en fullfinansiering av bygget og planlagt byggestart i 2019. Vi har jobbet systematisk med oppfølging av vår sikringsplan i 2018. Vi har gjennomført omfattende vedlikehold på en rekke antikvariske bygninger, spesielt som forebyggende arbeid knyttet opp til økte klimautfordringer. All innsamling var i 2018 stort sett i tråd med planen. Inntaket er svært begrenset. I 2018 ble Rud klokkergard avhendet, regulert til bevaring og solgt på åpent marked. Dette er 5 store bygninger i et gardstun som hadde stort behov for vedlikehold og som var lite relevant for museet.

Immateriell kulturarv

Museet har store samlinger med intervjuer og musikkopptak. Det meste er digitalisert. Hvert år foretas det ny immateriell dokumentasjon. Vi har en hel stilling som jobber med

tradisjonsmusikkformidling og -arkivering. Gjennom denne stillingen blir barn og unge opplært og kjent med lokale musikktradisjoner. Alle skolebarn i Gjøvik, Østre og Vestre Toten får et pedagogisk opplegg fra tradisjonsmusikeren gjennom skoleløpet. Gjennom bygningsvernrådgivertjenesten vår og gjennom egne håndverkere, holder vi tradisjonshåndverk i hevd. Spesielt gjennom alt arbeidet med Mjøsas Ark jobber vi med kunnskap om naturen, forurensning og klimautfordringer. Skikker, festkultur og mattradisjoner blir dokumentert og holdt i live spesielt gjennom Amtmannsgarden Stenberg der vi har gjort omfattende vitenskapelig dokumentasjon, utgitt kokebok, holdt foredrag og drevet matformidling gjennom menyen på kafèen.

Bygningsvernrådgiver

Bygningsvernrådgiveren skal ikke være en del av forvaltningen, men gjøre faglige vurderinger - veilede og gi råd til forvaltningen og eiere av verneverdige bygninger i kommunene Gjøvik, Vestre Toten og Østre Toten. Arbeidstiden har blitt bruk med ca 1/3 på henholdsvis private eiere av verneverdige hus, kommunene/fylkeskommunen og Mjøsmuseet. Alle de tre kommunene har nå vedtatt utarbeidelse av Kulturminneplan. Tjenesten var litt redusert de tre første månedene av året på grunn av sykemelding. Bygningsvernrådgiveren har vært involvert i svært mange saker og prosjekter knyttet til verneverdig bebyggelse i regionen vår. Det er utarbeidet en egen årsrapport for bygningsvernrådgivertjenesten for 2018.

Opplandsarkivet

Opplandsarkivet er et samarbeidstiltak om privatarkiv mellom Oppland Fylkeskommune og de fem konsoliderte musea i Oppland: Valdresmusea, Gudbrandsdalsmusea, Randsfjordmuseet, Mjøsmuseet og Stiftelsen Lillehammer museum. Opplandsarkivet har 14 avdelinger og 4 av disse er folke - og tradisjonsmusikkarkiver. Opplandsarkivets sekretariat med en ansatt er lagt til Mjøsmuseet på Kapp Melkefabrikk.

Mjøsmuseet er en del av Opplandsarkivet med egen arkivansvarlig og omfattende arkiver fordelt på de to avdelingene Eiktunet og Kapp Melkefabrikk. Arkivet er en viktig og integrert del av samlingsforvaltningen, formidlingen og forskningen ved Mjøsmuseet. Museet har også et tradisjonsmusikkarkiv på Tingbygningen på Hunn med en egen tradisjonsmusikkarkivar. Ved utgangen av 2018 hadde Mjøsmuseet (1705) hyllemeter med privatarkiver. Noe av dette materialet er publisert på arkivportalen.no. Museet har 5060 timer lydopptak med tradisjonsmusikk og intervjuer. I 2018 var det 268 arkivbesøk på lesesalene og en rekke henvendelser til arkivet.

Frivillighet

Mjøsmuseets arbeid er nært knyttet opp til samarbeidet med frivillige. Det frivillige arbeidet ved museet har et veldig varierende innhold. På Minnesund gjør Foreningen Mjössamlingene en stor innsats med restaurering, vedlikehold og drift av museets fartøyer. Der er det stor aktivitet gjennom hele året og det skjer også mye bygningsrestaurering på dugnad. Flere frivillige gjør en stor innsats i registrering av fotografier, bøker og arkiver. I 2018 har flere frivillige gjort en stor innsats i gjenstandsprosjektet knyttet til gjenfinning, renhold, registrering, fotografering og magasinerings av gjenstander. Både med vedhugging og i prosjektet Skogsdrift med hest på Stenberg, skjer det et stort frivillig arbeid. Veldig mange frivillige bidrar i forbindelse med museets arrangementer. Uten denne innsatsen ville de ikke blitt avvirket i et så stort omfang.

Økonomi

Årsregnskapet viser et overskudd på kr. 292 432. Aksjekapitalen er på kr. 100 000, og sum egenkapital er kr. 3 477 821. Hovedårsaken til overskuddet er økte refusjoner av sykepenger. Siden egenkapitalen er på et tilfredsstillende nivå, vil styret prioritere noe bruk av egenkapital til realisering av planlagt gjenstandsmagasin. Totalomsetningen i 2018 var på kr.19,8 millioner.

Arbeid framover

Mjøsmuseet er i en periode der vi må prioritere bygningsvedlikehold og gjenstandsforvaltning høyt. Dette handler først og fremst om sikring av uerstattelige verdier. Til tross for nesten uoverstigelige utfordringer, spesielt knyttet opp til stor bygningssamling og stor fotosamling, har vi etablert gode rutiner og godt driv i samlingsforvaltningsarbeidet med et høyt faglig nivå. På grunn av lav basisfinansiering og få årsverk i forhold til samlingens størrelse har arbeidet med samlingsforvaltning blitt prioritert på bekostning av forskning og til dels formidling. Vi har jobbet med kommunene om å øke basisfinansieringen og har lyktes med det fra 2019. Vi håper derfor å kunne øke andelen av statstilskuddet til 60 % fra 2020.

Kapp, den 17. juni 2019

Arne Julsrud Berg
direktør